

JUHTA: n toteuttamat tietosuojayhteishankkeet Työpaja # 5

#tuki2018 #stöd2018

Tuula Seppo, Kuntaliitto
Kimmo Rousku, Valtiovarainministeriö

Yhteistyössä mukana:

Vaatimusten huomioiminen uusia palveluita ja tietojärjestelmiä kehittäessä; vaikutustenarvioinnit

Tietosuoja ja tietoturvallisuuden huomioiminen hankinnoissa ja sopimuksissa

#tuki2018 #stöd2018

Ohjelma:

8.30 Kahvi

9.00 Tilaisuuden avaus – Tuula Seppo, Kuntaliitto & Kimmo Rousku, valtiovarainministeriö

9.15 Vaatimusten huomioiminen uusia palveluita ja tietojärjestelmiä kehittäessä; vaikutustenarvioinnit

10.30 Bio- ja jaloittelutauko

10.45 Työpaja jatkuu

Ryhmätehtävä 1

12.00 Lounastauko (omakustanne)

13.00 – 13:30 Outi Jousi (Hannes Snellman): Vanhat sopimukset & yleisimmät sudenkuopat

13:30 Ryhmätehtävä 2

13:45 Työpaja jatkuu - Tietosuoja ja tietoturvallisuuden huomioiminen hankinnoissa ja sopimuksissa

14.30 Kahvitauko

14:45 Työpaja jatkuu

15:30 Julkishallinnon GDPR-itsearviointityökalun esittely

16.00 Yhteenveto ja kotitehtävä

16.15 Työpaja päättyy

PALAUTE #4 TYÖPAJASTA

Kiitos kaikesta palautteesta, alla joitain poimintoja

#tuki2018 #stöd2018

- Organisaatioita mukana hankkeessa on 362, niistä kuntia 83
- Työpaja pidettiin 29.9. aiheena **Rekisterinpitäjän velvollisuuksien toteuttaminen ja riskienhallinta osa 4, tietosuojanäkökulma**. Iltapäivän avauspuheenvuoron piti Annina Hautala, ryhmäpäällikkö, poliisihallitus
- ap 4.33 ja ip 3.55
- Tärkeää asiaa tuli taas hyvin paljon. Miten sitä vielä saataisiin konkreettisemmalle tasolle? Ryhmätyöhön varattu aika aivan liian lyhyt tai sitten aihe liian laaja. Jos aika lyhyt, vain yksi konkreettinen kysymys mietittäväksi
- Mielenkiintoisia aiheita, hyvää keskustelua ja ennen kaikkea hyvät asiantuntijat. Varsinkin riskienhallinnan asiantuntija Keskustelu. Parasta riskienhallintaesityksessä oli se, että nyt viimein päästiin selkeämmin tietosuojanäkökulmaan.
- Riskienhallintaa on yhteishankkeessa käsitelty vähän liian monta kertaa ja pitkästi.

JUHTA YHTEISHANKE:

VERKKOKOULUTUSTA, OSAAMISEN
TESTAAMISTA JA TYÖPAJOJA
KOKO JULKISELLE SEKTORILLE
YHDESSÄ

#tuki2018 #stöd2018

MATERIAALIT JA VERKKOTALLENTEET

- Video Arjen tietosuoja + nettitesti + materiaali on julkaistu, kaikki löytyvät arjentietosuoja.fi – sivustolta, sivustolta löytyvät myös ilmoittautumislinkit hankkeeseen
- Johdon ja esimiesten video julkaistu
- Työpajojen tallenteet ja materiaalit löytyvät VM/Vahti-sivustolta [JUHTA-VAHTI-yhteishankkeiden materiaalit](#)

#tuki2018 #stöd2018

- TWITTERISSÄ:
#tuki2018 #stöd2018
#arjentietosuoja
#gdpr
#tsau

Työpajoja: tietosuoja + tietoturva 2017: 7 kpl

#tuki2018 #stöd2018

1. Tietosuojaan osoitusvelvollisuus ja riskienhallinta osa 1 (yleinen osuus) 12.6.2017
2. Tietojärjestelmien lokittaminen, valvonta ja raportointi, lokien säilyttäminen ja riskienhallinta osa 2 (ISO 31000-prosessin soveltaminen)
18.8.2017
3. Tietoturvallisuuden toteuttaminen organisaation toiminnassa – mitä asetus edellyttää ja miten se käytännössä toteutetaan? Riskienhallinta osa 3, riskien hallinta ja toimenpiteiden seuranta sekä arviointityöpajojen toteuttaminen.
4.9.2017
4. Rekisterinpitäjän velvollisuuksien toteuttaminen ja riskienhallinta osa 4, tietosuoja-äkökulma. Iltapäivän avauspuheenvuoro Annina Hautala, ryhmäpäällikkö, polisihallitus.
29.9.2017
5. Vaatimusten huomioiminen uusia palveluita ja tietojärjestelmiä kehittäessä, vaikutusten arviointi ja ennakkokuulemiset, vaikutusten sekä tietosuojaan ja tietoturvallisuuden huomioiminen hankinnoissa ja sopimuksissa. Iltapäivän avauspuheenvuoro Outi Jousi, counsel, Hannes Snellman
25.10.2017

Työpajoja: tietosuoja + tietoturva 2017: 7 kpl

#tuki2018 #stöd2018

6. Tietosuojavastaavan rooli sekä vastuut sekä kuinka tehtävän hoitaminen onnistuu menestyksekkäästi ja tietoturvapoikkeama- ja tietosuojaloukkaustilanteiden hallinta, osa 1 – taustaa, havainnointikyky sekä reagointi – kuinka tietosuojaloukkaukset voidaan tunnistaa? Esimerkki ja harjoitus (kotitehtävä), tiedonannot ja viranomaisille ja rekisteröidyille.

17.11.2017

7. Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen, lasten erityisaseman huomioiminen ja tietoturvapoikkeama- ja tietosuojaloukkaustilanteiden hallinta, osa 2 – tarvittavien prosessien ja kyvykkyyksien kehittäminen sekä ohjeistus ja koulutus, tarvittava yhteistyö eri toimijoiden kesken. 17.11. annetun harjoituskotitehtävän purku.

8.12.2017

Työpajoja: tietosuoja + tietoturva, 2018: 11 kpl

Vuoden 2018 työpajoista keskustelemme seuraavassa työpajassa

#tuki2018 #stöd2018

8. Suostumukset (sovellettavuus, muoto, hallinta) ja uuden rekisteriselostemallin luominen ja tietosuojaselosteet (tammikuu 2018)

9. Sopimukset ja hankinnat, tietojen luovuttaminen ja siirtäminen, helmikuu 2018

10. Jatkuvuussuunnittelun peruskäsitteet ja määritelmät, organisaation toimintaympäristö, jatkuvuuden hallinnan johtaminen tietosuojanäkökulma, helmikuu 2018

11. Jatkuvuuden hallintajärjestelmän suunnittelu tietosuojan näkökulmasta, maaliskuu 2018

12. Jatkuvuuden hallintajärjestelmän suunnittelu ja jatkuvuuden tukitoiminnot tietosuojan näkökulmasta, huhtikuu 2018

13. Jatkuvuudenhallinnan toteuttaminen tietosuojan näkökulmasta, toukokuu 2018

14. BIA-ohjeen läpikäynti, kesäkuu 2018

15. Tietosuojan hallinnan mittaaminen, arviointi ja kehittäminen, elokuu 2018

16. Häiriötilanneharjoitus - suunnittelu yhteistyössä JUHTA/VAHTI, syyskuu 2018

17. Häiriötilanneharjoituksen purku, yhteistyössä JUHTA/VAHTI, lokakuu 2018

18. Yhteishankkeen päätöstilaisuus Säätötalolla, joulukuu 2018

Työpajojen suunnitellut tuotokset

#tuki2018 #stöd2018

- Osoitusvelvollisuuden toteuttaminen
- Riskienhallinnan opas/DPIA-prosessin kuvaus
- Prosessit, tiedon elinkaaren hallinta ja Privacy by design
- Rekisteröidyn oikeudet ja niiden toteuttaminen
- Henkilötietoihin kohdistuvien tietoturvaloukkausten hallinta ja ilmoitusprosessi
- Tietosuojavastaavan asema ja tehtävät
- Henkilötietojen siirrot/luovutukset

#tuki2018 #stöd2018

- On syytä kerrata keskeiset käsitteet.....

Rekisterinpitäjä

#tuki2018 #stöd2018

- Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, viranomainen, virasto tai muu elin,
- joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee **henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot**;
- jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti

#tuki2018 #stöd2018

Henkilötietojen käsittelijä

- luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, viranomainen, virasto tai muu elin,
- joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun.
- Ulkoistamistilanteet: toimeksisaajia, jotka käsittelevät henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun

Henkilötieto

- Kaikki **tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan** luonnolliseen henkilöön, liittyviä tietoja;
- tunnistettavissa olevana pidetään **luonnollista henkilöä**, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa erityisesti tunnistetietojen,
- kuten nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella.

Rekisteröity

- Tunnistettu tai tunnistettavissa oleva luonnollinen henkilö

#tuki2018 #stöd2018

Tietoturvan ja tietosuojan perusasioiden tarkastuslista hankinnoissa ja projekteissa

#tuki2018 #stöd2018

- Espoon, Kuopion, Oulun ja Tampereen kaupungit ovat laatineet yhdessä tarkastuslistan projekteja, vaatimusmäärittelyjä, hankkeita, sopimustekstejä yms. valmistelevien ja toteuttavien työntekijöiden avuksi
- Tarkastuslista on vapaasti käytettävissä, kun mainitaan mitkä tahot ovat tarkastuslistan tehneet
- Tarkastuslista löytyy työpajojen materiaaleista

Julkishallinnon GDPR-itsearviointi- ja kypsyystason määrittelytyökalu

#tuki2018 #stöd2018

- Perustuu KPMG:n malliin, jatkojalostettu julkishallinnolle
- Työkalun tarkoituksena on edistää tätä hanketta ja auttaa organisaatioita kartoittamaan ja edistämään oman tietosuojatyön kehittämistä
- Tietosuojavaltuutetun ei ole mahdollista tällaista työkalua ainakaan tässä vaiheessa tarkastaa & hyväksyä
- Työkalu jaetaan 1 kk testikäyttöön ensi viikolla, minkä aikana kerätään palautetta ja mallia kehitetään – lopullinen versio 2.0 julkaistaan marraskuun lopussa
- Työkalu on tilattu valtiovarainministeriön toimesta osana yhteishankekokonaisuutta, sen toteuttamisesta on vastannut KPMG Oy Ab ja organisaatiot saavat sen omaan vapaaseen käyttöön. Sen kaupallinen hyödyntäminen on kielletty.
 - Tätä luonnosversiota ei suositella otettavan tuotantokäyttöön – lopullisen version rakenne voi muuttua siten, että edellyttää merkittävää lisätyötä tietojen vanhan version tietojen siirtämiseksi

MMKT-toimintamalli inhimillisten virheiden vähentämiseksi

Euroopan Unionin julkaisemassa tiedonannossa todetaan, että noin 95 prosenttia kyberturvallisuuspoikkeamista väitetään olevan sellaisia, jotka ovat tapahtuneet – tarkoituksellisen tai tahattoman – inhimillinen virheen vuoksi. Julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden johtoryhmä on julkaissut näiden inhimillisten virheiden vähentämiseksi MMKT-toimintamallin turvallisen työskentelyn pohjaksi.

Turvallisen työskentelyn toimintamalli

#tuki2018 #stöd2018

M

Mitä tietoja käsittelet? Luokittele käsittelemäsi tiedot, esimerkiksi julkinen | salassa pidettävä tieto tai jos ovat henkilötietoja, henkilötieto | arkaluonteinen henkilötieto.

M

Millä välineillä ja missä tietoja käsittelet. Varmista oikeat työkalut ja palvelut sekä työskentely-ympäristön turvallisuus. Tähän vaikuttaa edellinen käsiteltävien tietojen luokittelu. Henkilötiedot ja salassa pidettävät tiedot edellyttävät suurempaa huolellisuutta ja työkaluja kuin julkinen tieto.

K

Kenelle tietoja luovutetaan tai näytetään? Onhan vastaanottajalla oikeus saada tiedot?

T

Tarkista, että olet huomionnut edellä olevat seikat ennen kuin toimit – esimerkiksi lähetät sähköpostia, jaat tietoa nettiin tai tallennat tiedostoja verkkopalveluun.

#tuki2018 #stöd2018

M-M-K-T –toimintamalli tietojenkäsittelyyn

